

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

УДК368:330.34(477)

*Скриль Віталія Вячеславівна,
кандидат економічних наук, доцент
Лоза Валентин Сергійович,
студент*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА МЕХАНІЗМИ АКТИВІЗАЦІЇ СТРАХУВАННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Воєнна агресія проти України створила безпрецедентні виклики для національної економіки, значно послабивши її фінансову та інституційну стабільність. У таких умовах забезпечення економічної безпеки держави набуває особливої актуальності, а страхування виступає важливим інструментом її підтримки. Страховий сектор здатен відігравати ключову роль у зниженні рівня економічних ризиків, стимулюванні інвестиційної активності, захисті бізнесу, населення та державних активів у кризових умовах.

Водночас система страхування в Україні зазнає значного тиску через зростання ризиків, обмеженість ресурсів та відтік капіталу. Це вимагає пошуку нових підходів до її реформування, розвитку сучасних механізмів управління ризиками та активізації державно-приватної взаємодії.

У контексті сучасних викликів, пов'язаних з повномасштабною війною, розвиток страхового ринку України потребує переосмислення функціональних підходів та впровадження нових механізмів, здатних забезпечити економічну стійкість. Страхування може стати ефективним інструментом компенсації збитків, диверсифікації ризиків та зміцнення довіри до економічних процесів.

Одним із пріоритетів має стати розвиток страхування воєнних ризиків, зокрема страхування інфраструктури, майна та життя громадян, які проживають у прифронтових або звільнених регіонах. За даними НБУ за 2023 рік, страхові компанії виплатили 5,2 млрд.грн компенсацій за наслідки воєнних дій у 2022–2023 роках, що становить лише 10% від загальних збитків, оцінених Мінекономіки у 52 млрд.грн. [1]. Близько 30% критичної інфраструктури (мости, дороги, енергооб'єкти) зруйновано, а їхнє відновлення потребує понад 14 млрд.доларів. При цьому лише 5% домогосподарств у прифронтових регіонах мають страхове покриття, що зумовлено високими тарифами та відсутністю державних гарантій. Для розвитку страхування воєнних ризиків необхідно створити державні або змішані страхові фонди, що можуть покривати ризики, які не здатен забезпечити приватний сектор.

Важливим напрямом є розширення агрострахування, яке може захистити фермерські господарства від втрат, спричинених бойовими діями, посухами або іншими форс-мажорними обставинами. Так, в 2023 році лише 5% аграрних підприємств в Україні користуються страховими продуктами, тоді як у країнах ЄС – до 70% [2]. У 2023 році держава виділила 1,2 млрд.грн на субсидування страхових премій, що дозволило застрахувати понад 500 тис. га сільгоспугідь. Загальні втрати агросектора від війни у 2022 році склали 6,4 млрд.доларів, особливо через знищення зерносховищ, техніки та посівів. Саме державна підтримка у формі субсидування страхових премій дозволить активізувати попит у цьому сегменті.

Малий і середній бізнес, що зазнав значних втрат, також потребує доступу до страхових продуктів, зокрема страхування переривання бізнесу, логістичних ризиків та кіберризиків. За даними Міжнародної фінансової корпорації за 2023 рік [3], 80% МСБ не мають страхового покриття для приміщень та обладнання. Щорічні втрати через логістичні збої перевищують 120 млрд.грн, при цьому лише 3% компаній

мають відповідне страхування. У 2023 році ЄБРР [4] запровадив програму кредитування МСБ зі страховими пакетами на суму 200 млн.євро, яка охопила 2 000 підприємств. Отже, страхування малого та середнього бізнесу сприятиме їх швидшому відновленню та мінімізації фінансових втрат у майбутньому.

У післявоєнний період особливу роль відіграватиме страхування інвестицій, включаючи зовнішні. Прямі іноземні інвестиції в Україну у 2022 році знизились до 0,5 млрд.доларів проти 8 млрд.доларів у 2021-му. У 2023 році за сприяння MIGA [5] було застраховано 300 млн.доларів інвестицій у галузі енергетики та інфраструктури. За оцінками EBRD [6], активне страхування політичних ризиків може залучити 2–3 млрд.доларів додаткових інвестицій до 2025 року. Для цього необхідно укладати міжнародні договори про страхове покриття політичних і воєнних ризиків, а також долучити міжнародні фінансові інститути до гарантування інвестпроектів.

Також актуальним є розвиток цифрового страхування, що дозволяє швидко оформлювати поліси, оцінювати ризики та здійснювати виплати. Частка онлайн-полісів зростає з 8% у 2021 році до 25% у 2023-му [7]. Половина всіх виплат у 2023 році здійснена через цифрові платформи, що дозволило скоротити терміни обробки запитів з 30 днів до 3–5 днів. Запуск платформи «Дія.Страхування» дозволив понад 1 млн користувачам швидко оформлювати поліси автострахування, медичного та агрострахування. Це особливо важливо в умовах обмеженого фізичного доступу до банківських або страхових установ. Отже, зміцнення економічної безпеки України через страхування потребує:

1. Оновлення нормативно-правової бази. Для ефективної роботи страхового ринку необхідно оновити законодавство з урахуванням сучасних викликів, зокрема запровадити нові стандарти фінзвітності та вимоги до формування технічних резервів.

2. Підвищення прозорості та наглядової спроможності НБУ. Національний банк України відіграє ключову роль у стабільності фінансової системи. Посилення прозорості та наглядових функцій, запровадження нових механізмів контролю й підвищення фінансової інклюзії зміцнять довіру та зменшать ризики.

3. Формування фінансових резервів. Страхові компанії повинні мати достатні фінансові резерви для покриття можливих збитків. Це включає створення та підтримку технічних резервів, які відповідають міжнародним стандартам. НБУ вже працює над новими вимогами до формування таких резервів, що сприятиме підвищенню фінансової стійкості страховиків.

4. Стимулювання розвитку добровільного страхування. Добровільне страхування, зокрема медичне, може значно зменшити навантаження на державний бюджет та забезпечити додаткові джерела фінансування для різних секторів економіки. Для цього необхідно створити сприятливі умови для розвитку цього ринку, включаючи податкові пільги, інформаційні кампанії та підтримку інновацій у страхових продуктах.

Література

1. Мінекономіки. URL:<https://www.me.gov.ua>
2. FAO. URL: <https://www.fao.org>
3. Міжнародна фінансова корпорація. URL: <https://www.ifc.org>
4. ЄБРР. URL: <https://www.ebrd.com/ukraine>
5. MIGA. URL: <https://www.miga.org>
6. EBRD. URL: <https://www.ebrd.com>
7. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua>
8. Onyshchenko S., Maslii O., Hlusko A., Yanko A., Cherviak A. Social and Economic Security: Threats and Strengthening Targets. A monograph E-SCIECE SPACE, WARSZAWA, 2023. 203 p.